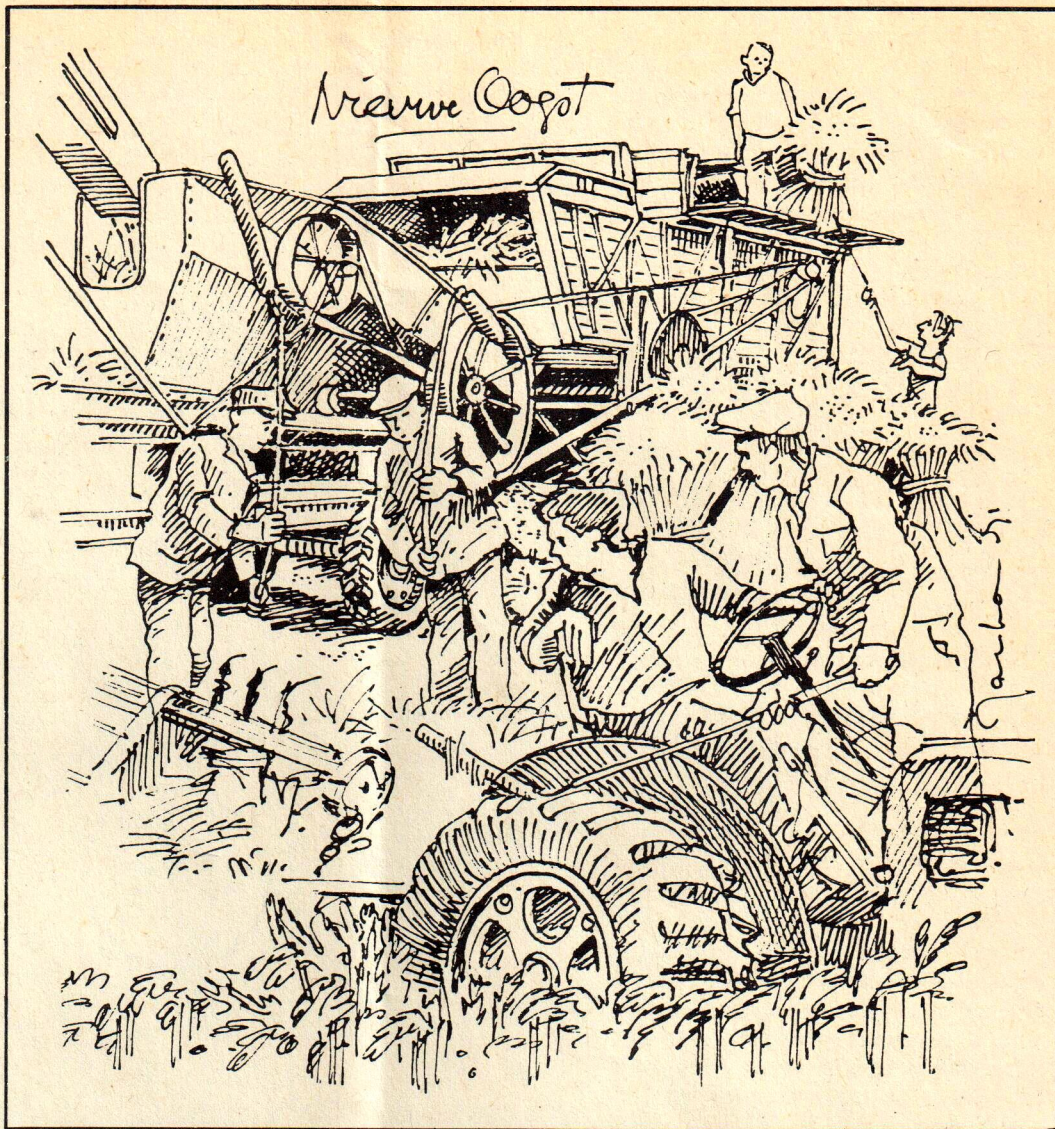

Uitgave Ambachtelijk Korenmolenaarsgilde, Postbus 3086, 3101 EB Schiedam (010-426 1291)
SEPTEMBER/OKTOBER 1990 - Nummer 96 - Verschijnt tweemaandelijks

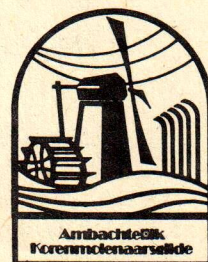

Volle kracht vooruit

Een extreem droge zomer heeft al veel bomen een herfstig aanzien gegeven. Zodat we ons misschien nog meer dan anders ervan bewust zijn dat, met het verschijnen van dit nummer, een nieuwe no-nonsense periode van hard werken en géén vakantie aanbreekt. Voor onze vereniging zitten er op 10 september een 'studie'-middagje over verzekeren en aansluitend de belangrijke WOEB-vergadering aan te komen. Op 24 september volgt dan het Dagje-Uit, ditmaal naar Zeeland. Een van de molens op het programma is die van Ko de Visser in Wolphaarts-

dijk. Opdat de deelnemers er niet geheel onvoorbereid binnenstappen: in dit nummer een gesprek met de molenaar en een kijkje in zijn molen.

Niet alleen een vooruitblik in deze kolommen, maar ook een teruggrijpen naar waardevolle informatie uit eigen 'grijze oudheid'. Heel in het begin, toen Van Haver Tot Gort nog werd gestencild, schreef Victor Mulder technische wetenswaardigheden op. Dat halen we weer boven. Voorts van A. Pandsel de horror-story over meelmijten. Plus een eerste verkenning van de nieuwe oogst.

In oktober 1977 verscheen in het achtste nummer van Van Haver Tot Gort een eerste deel in de serie 'Van roe en rad tot looper en ligger'. Redacteur Victor Mulder hield zich daarin bezig met typische vakwetenswaardigheden op

technisch niveau. Het lijkt anno 1990 niet alleen leuk maar ook dienstig deze serie uit eigen 'ver' verleden nog eens boven water te halen. Wellicht dat de artikelen collega's aanzetten tot het inzenden van hun eigen inzichten. Dat

is geen overbodige luxe. Verdieping van het vak is voor iedereen goed. Bovendien kan ons lijfblad wat meer redactionele-ondersteuning en een breder draagvlak zeer goed gebruiken. Daar gaat-ie dan!

Van Roe + Rad tot Loper + Ligger

Technische molenaarswetenswaardigheden

Het kan een heel probleem zijn om bij het opleggen van een andere looper deze zó te hangen dat hij goed in balans is. Want de rijs moet toch nagenoeg goed in het 'zwaartepunt' van de steen zitten, wil je een klein beetje onbalans met wat lood kunnen verhelpen. En dat het zwaartepunt en het middelpunt niet altijd samenvallen heeft al menig molenaar - en molenmaker - tot zijn ongenoegen ervaren.

Het kroggat hoeft maar ietsje uit het midden te zitten, de looper hoeft maar een klein beetje onrond te zijn, of aan de ene kant wat dikker dan aan de andere, en het zal blijken dat een rijs, die met de duimstok uitgemeten vanaf de buitenkant precies in het midden van de steen is vastgezet, tóch niet op de goede plaats zit.

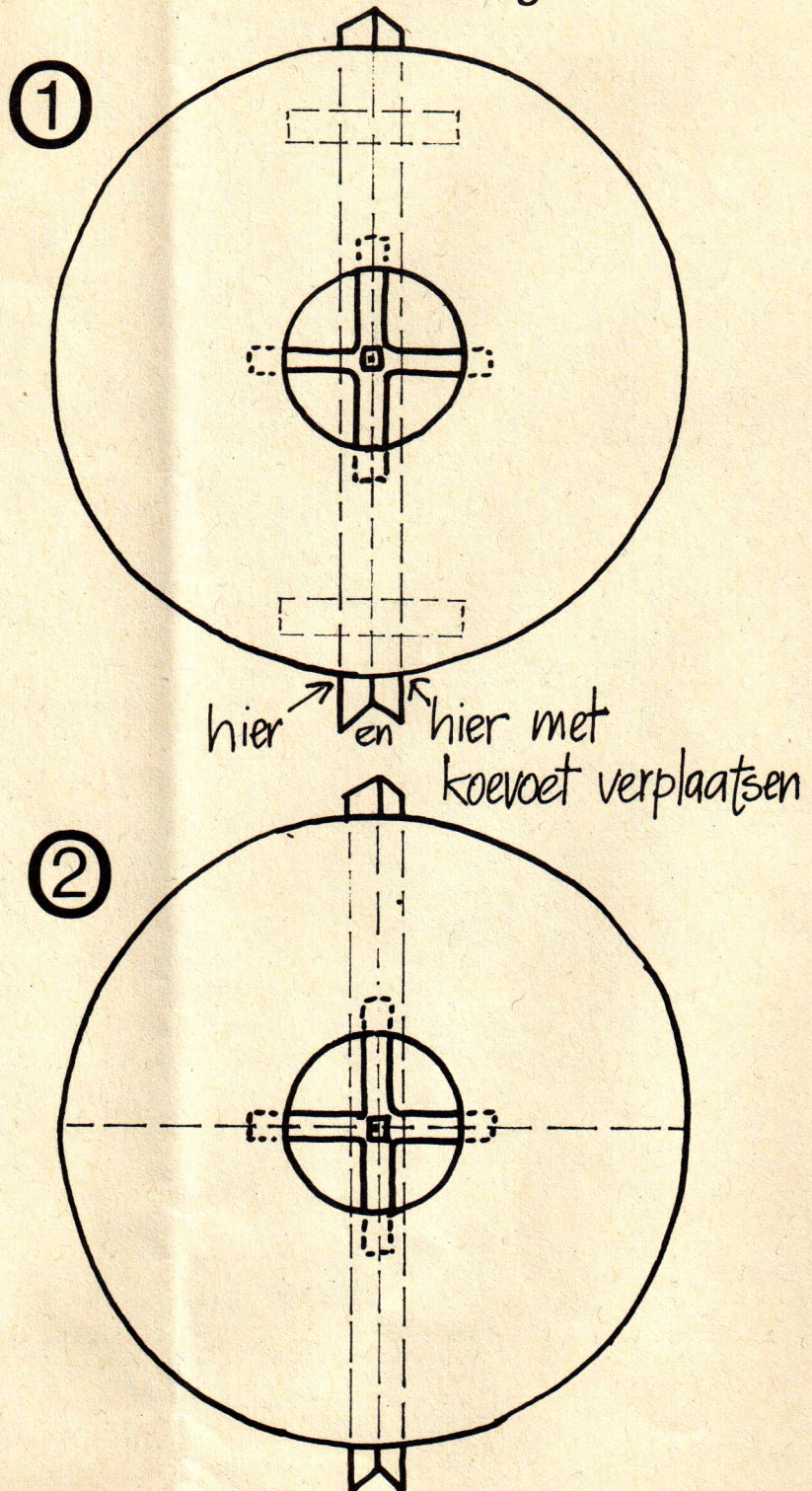
Natuurlijk is er door bij het dompen met de lichtboom tussen looper en ligger door te kijken wel achter te komen naar welke kant de looper 'hangt' en zo te bepalen naar welke kant de rijs moet worden verplaatst. Maar dan moeten we de looper weer eraf nemen, de rijs opnieuw losmaken en verplaatsen en als het dan nog niet klopt, zal dat weer moeten worden herhaald met alle zweetdruppels en jammerklachten van dien!

De methode

En dan vraag je je af of er niet een methode te bedenken is om de juiste

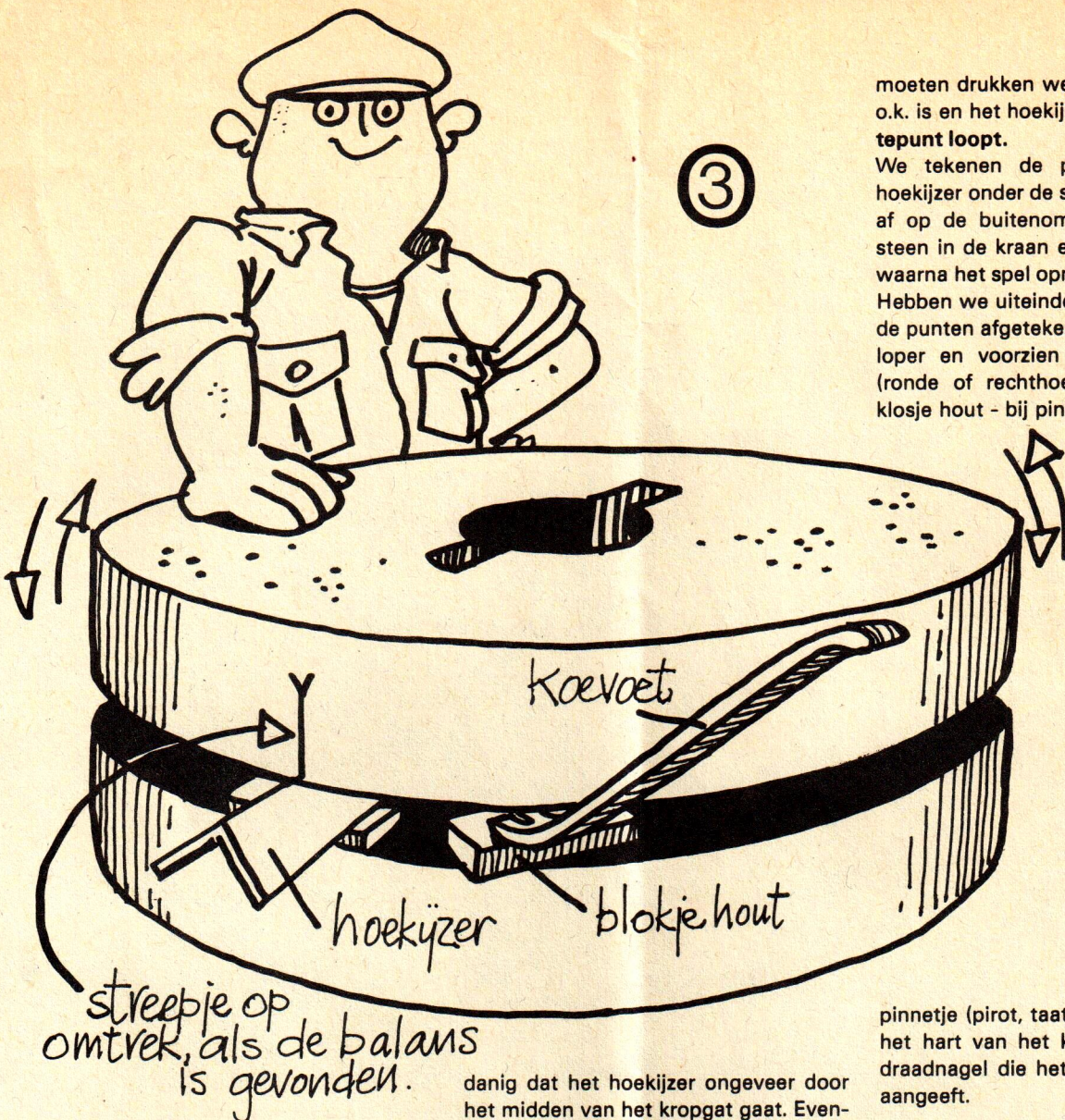
Deel 1: een goed gebalanceerde looper is het halve werk

ligging van het zwaartepunt, dus waar het midden van de rijs moet komen, in één keer zo nauwkeurig mogelijk te bepalen. Welnu, die methode - die in feite nogal voor de hand liggend is - bestaat.

③

Hij werd ons aan de hand gedaan door een jonge molenaar die dit idee zelf had bedacht.

De methode komt erop neer dat de looper over twee ongeveer haaks op elkaar liggende lijnen gebalanceerd wordt op een sterk hoekijzer. In de kruising van die beide lijnen ligt het zwaartepunt. We nemen die lijnen (het maakt in feite niet uit) voor het gemak maar globaal in het verlengde van de rijntakken bij een 4-taks rij, of in het verlengde van, respectievelijk haaks op de rijntakken bij een 2-taks rij (van een pinnetjeswerk of bij een 2-delige balanceerlijn). (Zie schetsjes 1 en 2).

De werkwijze

De werkwijze is nu als volgt. We leggen een hoekijzer, dat minstens zo lang is als de diameter van het koppel stenen en zwaar bijvoorbeeld 60x60x6 mm, met zijn hoek naar boven over het midden van de ligger. Uiteraard is de bolspil (ook wel kleine spil of peerijzer genoemd) verwijderd. We laten de looper met de steenkraan er nu met het maalvlak naar beneden op zakken, zo-

danig dat het hoekijzer ongeveer door het midden van het kropgat gaat. Eventueel doen we tussen hoekijzer en looper, respectievelijk ligger, hardhouten plankjes om beschadigingen te voorkomen. (Tekeningetje 3).

We gaan nu proberen om de looper zó op het hoekijzer te krijgen dat die daarop in balans komt. We moeten de looper iets over het hoekijzer kunnen verplaatsen en dat doen we door bij één aanlegpunt met een zware koevoet of staaf te dompen en met een draaiende beweging van de koevoet hem naar links of rechts te verschuiven. Daarbij houden we natuurlijk onze plankjes in de gaten. We zorgen ervoor dat de looper zich aan het andere eind van het hoekijzer niet verplaatst.

Nu is het een illusie te menen dat de looper, zodra deze op de juiste plaats over het hoekijzer ligt, horizontaal zou blijven zweven. Hij zal altijd of naar de éne of naar de andere kant vallen. Of hij daarbij in balans is kunnen we constateren door de druk, die we met de hand op de zijkanen van de looper moeten uitoefenen om hem van de ene kant op de andere te laten kantelen, te vergelijken. Op het moment dat we, om hem te kantelen, op beide kanten even hard

moeten drukken weten we dat de zaak o.k. is en het hoekijzer over het zwaartepunt loopt.

We tekenen de plaatsen, waar het hoekijzer onder de steen vandaan komt, af op de buitenomtrek en nemen de steen in de kraan en draaien hem 90°, waarna het spel opnieuw kan beginnen. Hebben we uiteindelijk ook hier de beide punten afgetekend, dan keren we de looper en voorzien we de rij in het (ronde of rechthoekige) gat van een klosje hout - bij pinnetjeswerk even het

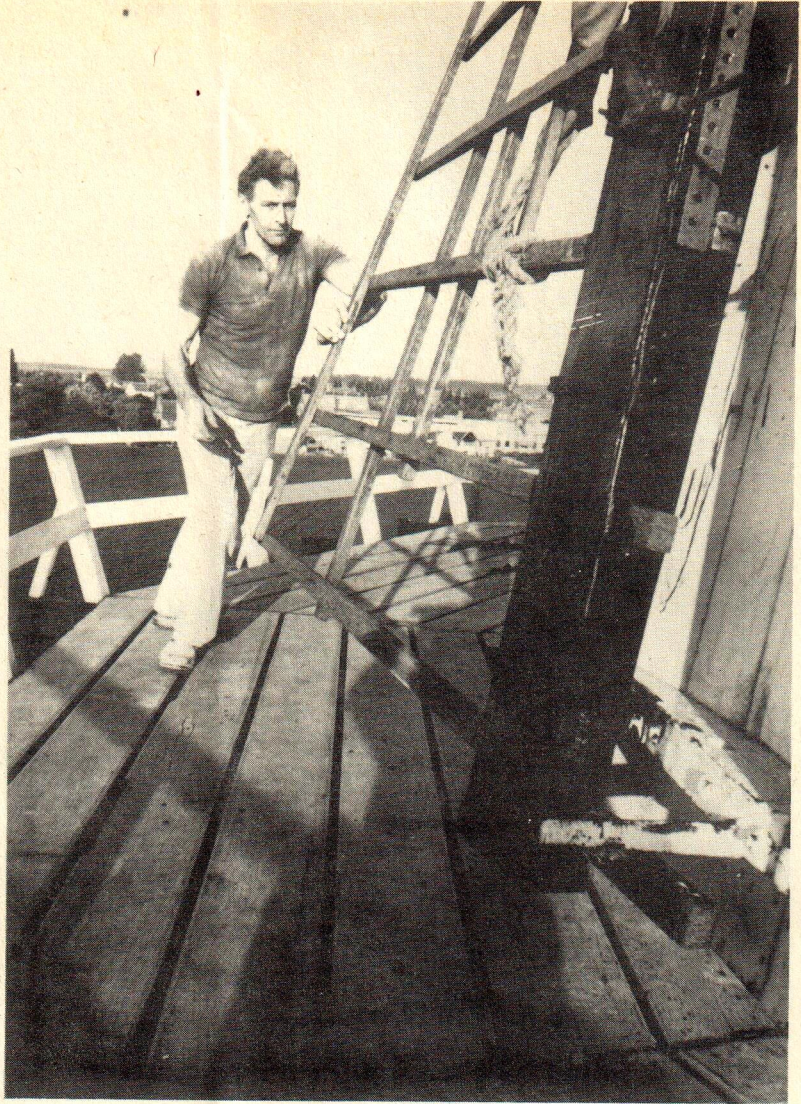
pinnetje (pirot, taats) eruit slaan - en in het hart van het klosje slaan we een draadnagel die het midden van de rij aangeeft.

In balans

Nu leggen we twee latten op de steen, die corresponderen met de op de buitenomtrek afgetekende punten. De draadnagel in de rij moet nu in het kruispunt van die twee latten vallen. Zo zetten we dan de rij (of bij een Engelse rij: de schoentjes ervan) vast, keren de looper en hangen hem op de bolspil. Als het goed is zal hij nu nagenoeg in balans zijn; in ieder geval zó goed dat het verder met de balanceerbussen (of in het geval dat het om een blauwe steen gaat: met een stukje lood dat we met keilbouten en een volgplaatje bevestigen) in orde is te krijgen. We kunnen met het in balans brengen van een looper niet secuur genoeg zijn en moeten niet eerder de kuip om de steen zetten dan nadat we ons ervan hebben overtuigd, dat de looper bij het langzaam uitlichten (we kijken tegen het licht tussen de stenen door) nergens blijft hangen, maar mooi overal evenveel vrijkomt. Want u weet het: een goed gebalanceerde looper is het halve werk!

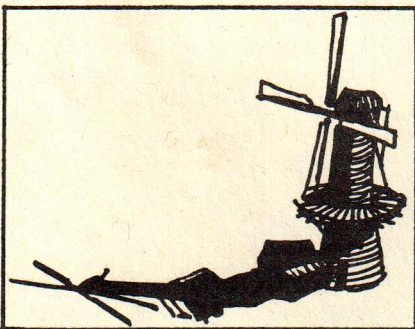

Hoe vaak zal hij het verhaal al niet hebben verteld - van hoe zijn molen aan die vreemde vorm komt? Alsof het een lange juffrouw is met een rokje aan dat tot over haar schoenen hangt. Maar het verveelt Ko de Visser kennelijk niet om het nog maar weer eens te vertellen. Want in 1808 werd aan de dijk in Wolphaartsdijk geen stellingmolen neergezet maar een grondzeiler. Die diende de mulder 85 jaren trouw. En was dat ook wel blijven doen, wanneer niet een snode buurman al eerder het plan had opgevat om een iepenbos te planten. De iepen waren voorspoedig gegroeid, de molen voor geen centimeter. Molenaar bood buurman duizend gulden - een kolossale som voor die tijd! - als hij zijn bos omlegde. Doch buurman was er een van de nukkige soort en weigerde. Maar ook de mulder had een harde kop. Hij besloot een stuk op zijn molen te zetten om over de boomtoppen heen de wind te kunnen vangen. Zo geschiedde. 'De Hoop' in het Zeeuwse Wolphaartsdijk lijkt nu op een omgekeerde bloemenvaas en niemand kan ontkennen dat dat een markant schouwspel biedt.

Ko Visser in Wolphaartsdijk:

«'k Heb tijden genoeg op 'n z

Heel Zeeland biedt een markant aanzicht op de dag dat ik molenaar De Visser opzoek. De hittegolf van begin augustus is net voorbij en je kunt op deze dag verder kijken dan ooit. De wolkenluchten zijn prachtig en Zeeland is een plaatje. Op de stelling sta je als

naar een soort Panorama van Mesdag te kijken. Daar ligt Veere, een stukje verder de Zeelandbrug en je ziet zowaar de Lange Jan van Middelburg, toch mooi twintig kilometer verder. 't Zou compleet zijn als de wieken nu ook nog langs zouden zoeven, maar de wind laat even op zich wachten. Hij wil niet afkomen, zegt De Visser.

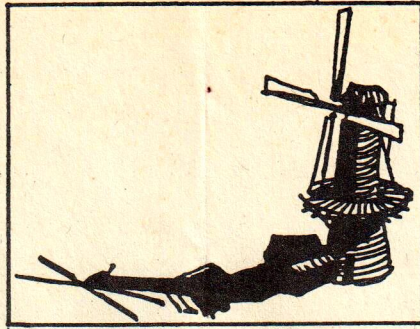
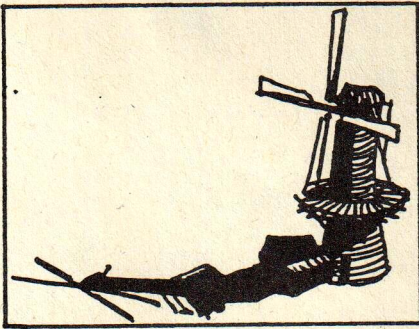
't Is inderdaad waar. Veertien jaar lang bestaat Van Haver Tot Gort al, maar een verhaal over de molen van De Visser heeft er nog niet ingestaan. Een verzuim dat nu toch moet worden goedge maakt, vooral omdat over een paar weken het jaarlijks Dagje-Uit van de club langs hier voert. Dan is het toch dienstig om wat meer te weten over molen en molenaar...

J. (voor Jacobus) de Visser is niet de eerste molenaar uit het geslacht De Visser. Zijn grootvader was het al. Die bracht zijn drie zoons groot op een klein molentje in Vrouwenpolder. Het ding hokte tegen de dijk, stak er met het kopje bovenuit en pakte zo de wind die van zee kwam. Maar het was als in het sprookje: niet voor alle zoons was er toekomst op de molen. Eén bleef in Vrouwenpolder, de twee anderen moesten hun geluk elders zoeken. Ko's vader vond zijn molen in het dorp Sint Laurens onder Middelburg. Net voor de oorlog liep hij in Wolphaartsdijk tegen de molen De Hoop op. Die stond juist stil. Hij kon hem voor een prikje kopen en de andere goed van de hand doen. Zoon Ko was toen elf, twaalf jaar. Er

bestond geen twijfel aan dat hij bij vader in de leer zou komen; iets anders kwam destijds niet bij je op.

De oorlog kwam - ondanks alle ellende zakelijk geen slechte tijd omdat nu eenmaal alles wat leefde aangewezen was op de diensten van de molen. Elk dorp had zijn eigen molen en de hele economie speelde zich op dorpsniveau af. Even leek na '45 alles bij het oude te blijven, maar dat was schijn. Want al in '50 kon je zeggen dat de zaken snel veranderden. Het gemengde bedrijf raakte uit de tijd - boeren gingen zich specialiseren. Dieren werden op een andere manier gehouden en de veevoederindustrie nam een vlucht zoals niemand die verwacht had. Molenaars die gemeend hadden dat kippen en varkens tot in de eeuwigheid braaf hun graan zouden blijven eten, zagen hoe in de nieuwe voeders steeds minder graan achterbleef en de bulk ervan ging bestaan uit afvallen van heinde en vooral ver. Wat kun je dan als molenaartje doen?

zit met pijpen en schroeven en dat Ko de Visser misschien wel de naam verdient als eerste het interne transport in de windkorenmolens te hebben 'geautomatiseerd', moest toen nog alles op de schouders worden genomen.

De Visser mijmert over de jaartallen. Want, ja, laat eens even denken - de eerste schroef is er in de jaren vijftig al ingekomen. Hij zit er nog steeds, tussen de tarwesteen en de bull, om het gezeul met het gemalen meel naar de bloembull te ondervangen. Omstreeks '65 kwam er dan een stortput, plus een elevator, zodat hij het graan los kon ondervangen. Weer later werd van hem gevraagd zelf in bulk te leveren. Alle loze ruimte in de molen werd volgestouwd met silo. Twintig ton kan-ie opslaan.

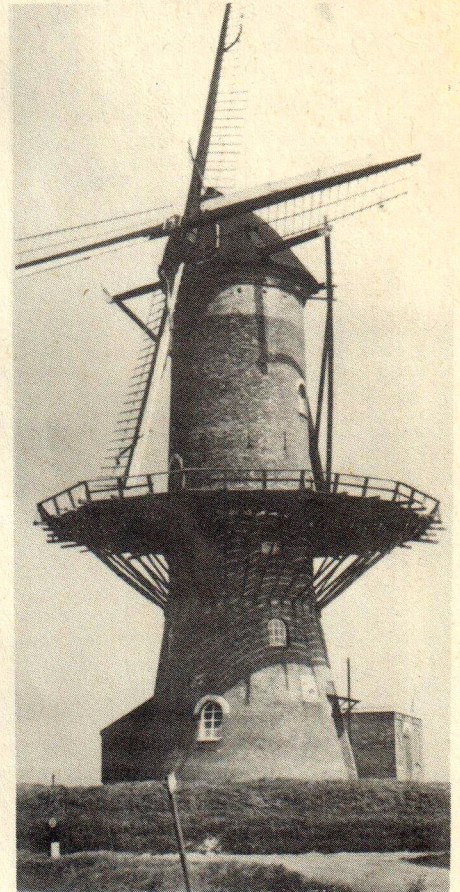
Maar, zegt De Visser: 'Ik timmerde dan ook zoveel als ik maalde'. En niet alleen timmeren en malen. Het was dag en nacht werken. Luien, malen, bullen, afvallen wegwerken. En ook nog dubbel

en werkte hij in één ruk door: malen, bullen, wegbrengen.

Maar het is overgegaan met de koekjes. De schaal waarop geproduceerd werd veranderde - er kwam goedkopere bloem uit België op de markt.

Nadien zocht De Visser het meer onder de bakkers. Zo levert hij aan de Echte Bakkers in Zeeland volkorenmeel. Toch, het is hier Zeeland, met een bevolking ter grootte van die van Rotterdam-Zuid. Bovendien een provincie gevuld met Zeeuwen en van hen heeft 'n bakkerijleraar hem eens toevertrouwd: 'Een Zeeuw wil wel bruinbrood eten maar hij lust het eigenlijk niet'. Ga d'r maar aan staan. Voeg er de bakkers bij die zweven bij een constant meel en die jou als molenaar wel hemelhoog prijzen maar toch het meeste van de fabriek betrekken.

Niettemin - de toekomst, daar verwacht Ko de Visser nog wel wat van.

De molen 'De Hoop', nog met de oorspronkelijke hoge kap. Misschien jammer voor de molenaars, zegt De Visser, dat die vervangen is.

ak zitten piekeren »

Bloem voor koekjes

Ko de Visser ging op zoek naar afnemers voor zijn produkten en richtte zich daarbij op het aanbieden van bloem voor menselijke consumptie. Eindelijk vond hij er een, een tamelijk grote ook nog. Hij kreeg een contract voor wekelijkse levering van vijf ton bloem.

Of hij niet wist hoe kwetsbaar hij zich daarmee maakte? Natuurlijk wist-ie dat. Maar hij had die grote klant en geen tijd om achter meer kleintjes aan te zitten. 'Ik had', zegt hij, 'maar twee armen en moest al werken alsof ik er vier had'. Dat laat zich indenken. Want de vijf ton graan kwam in zakken aan de molendeur en op De Hoop, waarvan elke mulder je kan vertellen dat-ie vol

bullen, want het ging niet in één keer. Je krijgt het er warm van als je het alleen maar hoort. Omdat het namelijk ook voorkwam dat de afnemer, de koekjesfabriek, drie wekelijkse porties in één week wilde hebben. In zo'n geval zag de mulder zijn bed al helemaal niet

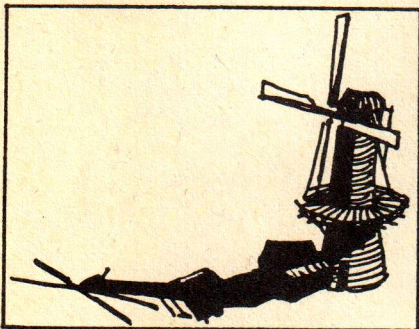
Want '63 of niet, hij wil later terugzien op een geslaagde zaak. Technisch is hij op en top ingericht en het wachten is nu op een ontwikkeling dat de korenmolenaar beslag kan leggen op een betere baktarwe, zodat de bakkers hun

oren wel naar de mulder moeten laten hangen. Die ontwikkeling is geen lucht-kasteel. Er zit een puike tarwe aan te komen en dan ligt de markt open. Zou dat geen prachtige afsluiting zijn voor een molenaarscarrière?

Gemak dient de mulder

We steken de dijk over naar de molen. Dat De Visser heeft moeten woekeren met de ruimte in zijn werktuig is zonneklaar, want het uitzicht op de molen wordt enigszins ontsierd door twee bulk tanks naast de ingang. Binnen

rondstappend merk je allicht hoe verschrikkelijk nauw de romp is. Maar nauw of niet, De Visser heeft het zich zo gemakkelijk mogelijk gemaakt. Malen doet hij beneden. Alleen om zeilen voor te leggen en de vang te bedienen moet hij naar de stelling. De wind is echter zo onbelemmerd dat hij er tijden geen omkijken naar heeft.

Geen omkijken hebben, bij wijze van spreken in z'n tuintje kunnen werken terwijl de molen draait - dat is zo'n beetje het ideaal geweest van De Visser. Niet omdat hij een hekel heeft aan zijn molen, maar omdat dat technisch gesproken goed is te bereiken.

Hij heeft het ook min of meer voor elkaar gekregen - want de automatisering is zo ver gevorderd dat het hele proces, vanaf het binnenkomen van het graan in de stortput tot het gereed produkt in de mengketel of de bulk tank, zonder getil en gesjouw verloopt. Bovendien kan het hele spul, behalve de grote elevator, zowel op de wind als op de motor (100 pk diesel, opgesteld in een schuur naast de molen) werken. Maar het is wel óf het een óf het ander: alles op de wind of alles met de motor. Om van de ene bedieningswijze naar de andere over te schakelen moet hij even fors ingrijpen. Want op de kapzolder moet hij daartoe de koning opzij gooien, wat dankzij een klauwkoppeling in die ontielig lange lengte-as ook kan.

Getob met de koning

Met de koning heeft hij overigens wat

afgetobd. Nu is, met een nieuwe peperdure koppeling, alle leed geleden, maar daarvóór was het armoe. Eerstens omdat de koning niet uit één stuk is, maar met het verhogen van de molen ook zelf is verlengd. Iedereen, zegt De Visser, heeft zich altijd verkeken op de enorme kracht die op de koningspil wordt uitgeoefend. Uiteindelijk is het bovenste deel gewoonweg losgewrongen van de taats waarop en waarmee hij aan het onderste deel was bevestigd.

Begonnen is de ellende nadat in '68 de bonkelaar was vernieuwd. Er werden iets te kleine kammen ingezet, die de een na de ander kapot knalden. Ze zijn driemaal vervangen totdat het allemaal goed was, maar intussen had de koning zijn optater te pakken. Overigens is in '68 ook de kap vernieuwd. De voeghouten waren totaal versleten waar-

door de kap uit elkaar begon te zakken. Molenkenners kunnen het jammer vinden dat de kenmerkende hoge Zeeuws-Belgische kap is vervangen door een 'gewone' lage, maar De Visser vindt het wel zo praktisch voor het teren.

De molenaars die op 24 september de molen in Wolphaartsdijk betreden zullen het zelf wel zien, hoe praktisch Ko de Visser zijn molen heeft ingericht ondanks het gebrek aan armslag. 'Ik heb vaak genoeg tijden op een zak zitten piekeren', zegt hij, 'om te bedenken hoe het nou moest'. Maar hij is er uitgekomen. En klaar voor een fiks aantal jaren onbezorgd malen.

Jan Houdijk

De nieuwe oogst ziet er goed uit

De graanoogst is dit jaar in alle opzichten prima te noemen. Door het prachtige weer in juli rijpte de tarwe hier te lande goed af en veel tarwe uit het zuiden en zuidwesten werd gedorst met vochtgehalten die soms ver onder de 16 procent lagen!

Het droge weer had ook zijn keerzijde: plaatselijk waren eind juni en begin juli nog zware buien gevallen waardoor zwakke gewassen waren neergeslagen. Deze tarwes vertonen na de oogst veel zogenaamde 'noodrijpe' korrels: kleine, onvoldoende uitgegroeide zaden als gevolg van de schade aan de planten en het droge, hete weer. Ook tarwes die geteeld zijn op lichte gronden met onvoldoende vochthoudend vermogen

vertonen dat beeld.

De eerste berichten - op het moment van het schrijven van dit artikel - wijzen op een iets lagere opbrengst per hectare dan vorig jaar. Dat is een gevolg van het weer en het daaruit voortvloeiende relatief lage vochtgehalte.

De eerste indrukken van de kwaliteit zijn nogal uiteenlopend: sommige monsters, met name van Obelisk, hadden erg veel bijmenging (stro, doppen, kleine korrels, onkruidzaden etc.). Andere waren zoals het hoort met nauwelijks 0,5% schoningsverlies.

Voor wat betreft de bakkwaliteit moet eerst de opmerking worden gemaakt dat er maar weinig echte baktarwe was geteeld: minder dan 10 procent. Obe-

list, het meest gezaaide ras, hoort daar zeker niet bij. Kwalitatief is het een B-tarwe en vergelijkbaar met bijvoorbeeld Arminda.

Van de echte baktarwesorten valt op dit moment echter niet méér te zeggen dan dat het er goed uitziet. De eerste monsters hebben goed eiwit en goede gluten en geven een mooi broodvolume.

Molenaars die veel inlandse, duitse en/of franse tarwe verwerken moeten er ook rekening mee houden, dat het al eerder gesignaleerde verschijnsel van discrepantie tussen analysewaarden en bakaard in deze oogst opnieuw aanwezig lijkt. Men weze op zijn hoede, zodat alleen de tarwes die aan alle kanten goed zijn op onze molens komen!

A.N. Peereboom

Schadelijke insecten in graan en meel

KLEINE BELAGERS

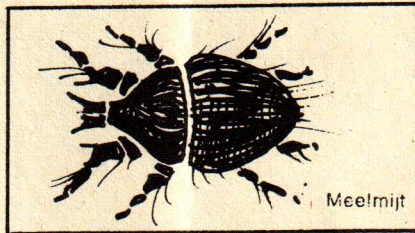
Het nog geen millimeter grote diertje, de meelmijt, verdient onze aandacht wel degelijk. In een werkende korenmolen vinden meelmijten namelijk ideale levensomstandigheden. Ten eerste zijn ze dol op vochtige stilstaande lucht, om precies te zijn op een relatieve luchtvochtigheid van boven de 65%. Slechts in zeer droge tijden, en dan nog op lang niet alle zolders, zal de luchtvochtigheid zo'n lage waarde kunnen bereiken.

Tweedens zijn meelmijten zeer content met temperaturen tussen de 4 en 30 graden Celsius. Zelfs bij een echte winter zitten de temperaturen dus nog tien van de twaalf maanden in het voor meelmijten gunstige gebied, waarmee wordt bedoeld: gunstig voor voortplanting. De optimale temperatuur is 25 graden. Bij die temperatuur duurt de ontwikkeling van eitje tot volwassen mijt maar nauwelijks drie weken. En vervolgens legt een vrouwtje gedurende haar leventie van enkele weken ongeveer 500 eitjes.

Erst de kiem

De derde levensvoorwaarde is voedsel: graan en meelproducten, veevoeder, zaden.... meelmijten zijn niet kieskeurig en zelfs in oude kaas worden wel eens meelmijten aangetroffen! Bij granen en

Na een korte onderbreking hervatten we de serie artikelen over schadelijke insecten in onze molens. Ditmaal richten we de schijnwerper op de meelmijt (*Acarus Siro*).

Meelmijt

Deel 4: de meelmijt

zaden vreten ze eerst de kiem aan en daarna ook het meellichaam. Een ernstige besmetting met meelmijten kan de kiemkracht van zaaizaad enorm aantasten. Door mijten aangetaste meelproducten geven een vieze zoete lucht af, maar ook het zo bekende 'uit elkaar lopen' van meelstof op een zolder is al een duidelijke aanwijzing van besmetting.

Sterk aangetast en dus riekend meel of graan is bovendien schadelijk voor de gezondheid, door de uitwerpselen, huidjes en (dode) mijten die onder meer eczeem kunnen veroorzaken. Diepe inademing en inname moeten ernstig

worden ontraden. Besmet meel is dus in principe onverkoopbaar.

Alvorens de bestrijding ter hand te nemen is het belangrijk om nog een karakteristieke eigenschap van de meelmijt aan te geven. De ontwikkeling van eitje tot mijtje gaat via een larvestadium (dat is normaal), gevolgd door twee zogenaamde nymphestadia. In 'slechte' tijden kunnen ze daarna in het zogenaamde hypopusstadium gaan, waarin ze vrijwel onbewegelijk zijn en veel weerstand hebben tegen uitdroging. Zo kunnen mijten droge, koude en of voedselarme omstandigheden gedurende enige tijd overleven.

De bestrijding

De bestrijding dient in de eerste plaats te geschieden door een goed magazijnbeheer: weinig meelvoorraad in de zomermaanden, een 'first-in, first-out'-systeem, kleinere charges, enzovoorts.

Punt twee: vegen helpt niet! Slechts een gedeelte van de mijten op een zolder zal in het veegsel komen en, tenzij dat terstond uit de molen wordt verwijderd, in actie blijven. Plaatselijk effectief is stofzuigen. Vooral het uitzuigen van de naden, kieren, randjes e.d.

Het derde punt is de gebleken gevoeligheid van de meelmijt voor tocht. Tocht beperkt in de regel een hoge luchtvoch-

tigheid en vergroot de verdamping, verhoogt derhalve uitdroging waarvoor mijten gevoelig zijn.

Een vierde maatregel, nauw verbonden met de derde, is het zo koel mogelijk houden van de molen. Door de lage nachttemperaturen de kans te geven via deuren, ramen, roosters en luiken in de molen door te dringen verslechtert het microklimaat voor de mijten en wordt hun ontwikkeling afgeremd.

Ten vijfde zal chemische bestrijding nauwelijks enig effect hebben tenzij de hele molen, inclusief silo's, karen, mengers enz., wordt uitgegast. Maar zelfs dán zullen veel eitjes en de verborgen zittende hypopusmijten de aanval overleven, om maar niet te spreken van de verse eitjes die met de tarwe opnieuw de molen binnenkomen.

In een bedrijf waar voedingsmiddelen worden geproduceerd is hygiëne van groot belang, het ontbreken ervan een groot gevaar voor de continuïteit.

A. Pandsel

Kwaliteitsdag Granen

Op 10 oktober organiseert Het Nederlands Graan-Centrum (NGC) een 'Kwaliteitsdag voor Granen' in de Irenehal van het Jaarbeurscomplex in Utrecht.

Op deze dag zal een overzicht worden gegeven van de kwaliteit van de Nederlandse tarwe- en brouwerstoogst in de verschillende teeltgebieden.

Na de opening door dagvoorzitter drs. Kienhuis (GraZaPeu), zal ir. M. Kelfkens (IGMB) een overzicht geven van de kwaliteit van de nieuwe tarweoogst, waarna ir. D. Duijnhouwer hetzelfde zal doen ten aanzien van de brouwerstoogst. De heer A.P. Stolk, directeur van de coöp. vereniging van meelfabrikanten, zal het daarna hebben over de

meerwaarde van kwaliteitstarwe. Ing. K. Swinkels spreekt over de beschikbaarheid van brouwergerst in de EG.

Na de lunch is het onderwerp van dr. Th. Bakker: Kwaliteitsbeleving, gezien vanuit de overheid. Dr. J. Hamer, hoofd afdeling Chemie en Granen van IGMB, spreekt over: 'Recente ontwikkelingen bij het vaststellen van de kwaliteit van tarwe; snelle bepalingmethoden'. Tenslotte is er een forumdiscussie.

De kosten voor deze dag, die om 10 uur begint en om 16.00 uur eindigt, zijn 50 gulden, lunch inbegrepen. Inlichtingen bij het secretariaat van NGC, 08370-97629.

PAPIEREN ZAKKEN

voor ambachtelijk gemalen granen uit voorraad leverbaar: afm. 50 x 90 cm., onbedrukt.

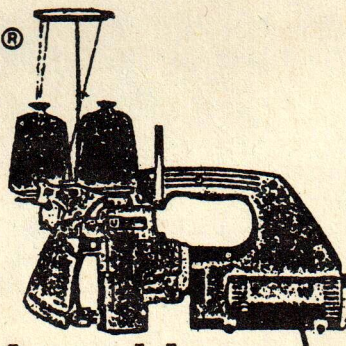
Sterk concurrerende prijzen voor het maken van zakken volgens uw opgave van afmeting en druk.

Handelsonderneming
M. de Cort B.V.
Beneluxstraat 10
5061 KE
OISTERWIJK
Telefoon:
04242-83125

Union Special®

Fa. DENA
Postbus 209
8250 AE Dronten
Tel. (03211) 1311
Fax nr. 03211-2144

zakkennaaimachines onderdelen en garens

Vele soorten hardhout o.a.

AZIJNHOUT GROENHART POKHOUT

AMSTERDAMSCH
FIJNHOUTHANDEL
Minervahavenweg 14
1013 AR Amsterdam
tel. 020-828079

**Voor meelzakken
en zakband
naar**

Van Randeraad's Zakkenhandel

Zuidzijde 118 a
2411 RW BODEGRAVEN
Telefoon (01726) 16139
's Avonds na 18.00 uur:
telefoon (03488) 614